

Włodzimierz Wołyniec

Trynitamy, zbawczy i dynamiczny charakter misterium Wcielenia

---

Wrocławski Przegląd Teologiczny 12/1, 157-166

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. WŁODZIMIERZ WOŁYNIEC
WROCŁAW

TRYNITARNY, ZBAWCZY I DYNAMICZNY CHARAKTER MISTERIUM WCIELEŃ

WPROWADZENIE

„O głębokości bogactw, mądrości i wiedzy Boga! Jakże niezbadane są Jego wyroki i nie do wysledzenia Jego drogi” (Rz 11,33). Słowa te odnoszą się w szczególności do misterium Wcielenia.

Misterium Wcielenia Boga było przedmiotem ożywionej teologicznej refleksji w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. Dyskutowano nad nim w Kościele przez prawie pięćset lat, a dzisiaj wydaje się ono być prawdą już dobrze znaną i oczywistą. Obchody Wielkiego Jubileuszu zachęcają jednak do dalszej refleksji teologicznej nad misterium Wcielenia. W liście apostolskim na zakończenie Jubileuszu Jan Paweł II mówi, że „przeżywanie Jubileuszu nie jest tylko *wspomnieniem przeszłości*, ale także *proroczą zapowiedzią przyszłości*” (NMI, 3). Przyszłość, o której mówi Papież, powinna być kształtowana w świetle misterium Wcielenia. Pozostaje ono nadal prawdą, która nie tylko zdumiewa, ale jest źródłem nowego życia i zmienia obraz świata.

1. WCIELEŃ JAKO MISTERIUM

Pojęcie misterium w Piśmie Świętym oznacza zamysł albo plan Boga wobec stworzenia. Ponieważ zostaje on objawiony ostatecznie i wypełniony w Osobie Jezusa Chrystusa, dlatego misterium w sensie teologicznym jest Jego obecnością i działaniem w historii świata i konkretnego człowieka.

Wcielenie Boga jest misterium, ponieważ należy do zamysłu Ojca, to znaczy jest zgodne z Jego wolą. Ponadto jest to misterium wszystkich misteriów chrześcijaństwa, ponieważ jest podstawą obecności i działania Osoby Jezusa Chrystusa w świecie i historii.

a) Misterium woli Ojca

W chrystologicznym hymnie z Listu do Efezjan, który można też nazwać hymnem o misterium Boga (Ef 1,3-14), czytamy o „tajemnicy (*mysterion*) woli Ojca, którą nam oznajmił [...] według swego postanowienia, które przedtem w Nim powziął dla dokonania pełni czasów, aby wszystko na nowo zjednoczyć w Chrystusie jako Głowie” (Ef 1,9-10). Z tekstu wynika, że misterium Boga dotyczy przede wszystkim rekapitulacji całego stworzenia w Chrystusie jako Głowie. Ponadto misterium to obejmuje: odwieczne „wybranie nas w Chrystusie, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem” (w. 4); „przeznaczenie nas dla Boga jako Jego przybrane dzieci przez Jezusa Chrystusa” (w. 5); „odkupienie przez krew Chrystusa” (w. 7). A zatem misterium woli Ojca jest wyraźnie związane z Inkarnacją. Ojciec chce go dla nas, aby w ten sposób Jezus Chrystus stał się Głową stworzenia i dokonał dzieła odkupienia przez swoją Krew.

Związek między misterium woli Ojca a Osobą Jezusa Chrystusa jest jeszcze mocniej wyrażony w Liście do Kolosan: „Tajemnica ta (*mysterion*), ukryta od wieków i pokoleń, teraz została objawiona Jego świętym, którym Bóg zechciał oznajmić, jak wielkie jest bogactwo chwały tej tajemnicy (*mysterion*) pośród pogan. Jest nią Chrystus pośród was – nadzieja chwały. Jego to głosimy [...]” (Kol 1,26-28a). Z tekstu wynika jasno, że misterium to Osoba Jezusa Chrystusa, a jeśli Osoba, to także całe Jej życie, wszystkie Jej słowa i czyny oraz wszystkie wydarzenia, w których ta Osoba uczestniczy. Pierwszym takim wydarzeniem jest Wcielenie Syna Bożego.

b) Misterium misteriów

Wśród wszystkich misteriów Wcielenie zajmuje szczególne miejsce, ponieważ jest ono nie tylko pierwszym wydarzeniem związanym z Osobą Jezusa Chrystusa, lecz jest także wydarzeniem, które sprawia, że wszystkie inne wydarzenia związane z Jego Osobą stają się misteriami. Słusznie więc Wcielenie można nazwać „misterium misteriów”. Św. Maksym Wyznawca pisze: „Tajemnica Wcielenia Słowa ma siłę wszystkich tajemnic i symboli Pisma oraz wiedzy na temat wszystkich stworzeń widzialnych i postrzegalnych (*Teologia i ekumenizm*, 66). Bez Wcielenia nie można zatem zrozumieć pozostałych misteriów życia Jezusa Chrystusa, o których ojcowie Soboru Watykańskiego II mówią, że „ich nieznanomość jest nieznanomością Chrystusa”¹.

¹ *Integrum Christi mysterium ipsis proponant, illas nempe veritates quarum ignorantia, Christi ignorantia est* (Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele Christus Dominus, 12).

Związek wszystkich misteriów chrześcijańskich z misterium Wcielenia pogłębia św. Tomasz z Akwinu. Według niego, każda prawda (*veritas*) jest związana z misterium Wcielenia, ponieważ celem Inkarnacji jest objawienie prawdy, zgodnie z tekstem J 18,37: „Ja się na to narodziłem i na to przyszedłem na świat, aby dać świadectwo prawdzie”².

Akwinata przejmując od Ojców Kościoła tak zwany misteryjny sposób myślenia, który polega na dostrzeganiu obecności i działania Jezusa Chrystusa we wszystkich wydarzeniach opisanych w Piśmie Świętym. Osoba Chrystusa jest obecna w całej historii zbawienia, a więc w życiu patriarchów, w historii narodu wybranego, w życiu i działalności proroków. Dzięki temu wszystkie te wydarzenia stają się misteriami³.

Św. Tomasz wyróżnia misteria Starego Prawa i misteria Nowego Prawa. Pierwsze są znakami łaski (*signa gratiae*), ponieważ Chrystus jest w nich obecny „pod figurą”, natomiast drugie – misteria Nowego Prawa – stanowią urzeczywistnienie starotestamentowych znaków, czyli są rzeczywistością, to znaczy prawdą (*veritas*), która jest zawarta w całym życiu Jezusa Chrystusa i w Jego Kościele⁴.

Do misteryjnego sposobu myślenia nawiązuje *Katechizm Kościoła katolickiego*, który wszystkie wydarzenia życia Jezusa Chrystusa nazywa misteriami⁵.

Misterium Wcielenia posiada trynitarny, zbawczy i dynamiczny charakter.

2. TRYNITARNA RZECZYWISTOŚĆ WCIELEŃ

Rzeczywistość Wcielenia jest odbiciem wewnątrztrynitarnego życia Osób Boskich. Ponadto stawia ona każdego człowieka w nowej sytuacji i w nowej relacji z Osobami Boskimi.

a) Odbicie trynitarnego życia

O wewnątrztrynitarnym życiu Osób Boskich możemy powiedzieć, że polega ono na wzajemnym oddaniu się sobie we wspólnocie miłości. Ojciec, który odwiecznie rodzi Syna, oddaje wszystko Synowi; Syn, który jest zrodzony, przyjmuje

² W artykule: *Czy Chrystus powinien być obcować z ludźmi, czy też prowadzić życie samotne?*, Sth. III, q. 40, a. 1.

³ Wszystkie słowa Pisma Świętego odnoszą się do Jezusa Chrystusa. Wynika to ze słów Jezusa skierowanych do Żydów: „Badacie Pisma, ponieważ sądzicie, że w nich zawarte jest życie wieczne: to one właśnie dają o Mnie świadectwo”. Świadczą o tym również słowa, które Zmartwychwstały Pan kieruje do uczniów idących do Emaus: „I zaczynając od Mojżesza poprzez wszystkich proroków wykladał im, co we wszystkich Pismach odnosiło się do Niego” (Łk 24,27).

⁴ Św. Tomasz używa zamiennie *mysteria* i *sacramenta veteris legis* Starego Prawa; por. Sth. III, q. 38, a. 6, ad 5.

⁵ Paragraf trzeci artykułu drugiego nosi tytuł: *Mysteria życia Chrystusa* (KKK 512nn).

je wszystko od Ojca i oddaje Mu siebie. Ich wzajemne oddanie konstytuuje Osobę Ducha, który jest Miłością Ojca i Syna.

Wewnątrztrynitarnie życie Osób Boskich znajduje swoje odbicie w misterium Wcielenia. Wskazuje na to idea rodzenia. Zrodzenie Jezusa Chrystusa z Maryi w czasie jest odbiciem odwiecznego zrodzenia Syna z Ojca. Możemy powiedzieć, że duchowe zrodzenie w łonie Trójcy przedłuża się na sposób cielesny w stworzeniu. Takie stwierdzenie wynika z Listu do Hebrajczyków, w którym jest napisane, że Syn otrzymuje ciało od Ojca: „Przychodząc na świat mówi: «Ofiary ani daru nie chciałeś, aleś Mi utworzył Ciało»” (10,5; cytata z Ps 40,7-9). A zatem, jak w wieczności, tak i w czasie Ojciec rodzi Syna, a Syn przyjmuje wszystko od Ojca i oddaje Mu siebie.

Tak więc Wcielenie dojrzewa w łonie Trójcy, a następnie staje się darem z góry, jak wyraża to św. Jan: „Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16; por. 10,36; 17,18; 1 J 4,9)⁶.

Trynitarna rzeczywistość Wcielenia ukazuje się także w nowych, duchowych relacjach ludzkiej osoby do Trójjedynego Boga.

b) Nowe relacje ludzkich osób z Bogiem

Przyjęcie ludzkiej natury przez Syna w misterium Wcielenia stawia każdą ludzką osobę w nowej, wewnętrznej relacji z Osobami Trójcy⁷. Wobec Ojca staje się ona Jego przybranym dzieckiem. Dokonuje się to przez duchowe narodzenie człowieka przez chrzest, o którym mówi Pan Jezus do Nikodema (por. J 3). Wcielenie jest podstawą i fundamentem takiego narodzenia, ponieważ tylko w Synu, który stał się człowiekiem, ludzkie osoby mogą stać się synami Bożymi. Św. Ireneusz, największy teolog Wcielenia z drugiego wieku, wyjaśnia, że duchowe narodzenie wierzących w Kościele jest przedłużeniem zrodzenia Chrystusa w Inkarnacji (*Adv. Haer. IV, 33, 4*). A zatem Ojciec rodzi najpierw Chrystusa we Wcieleniu, a następnie rodzi swoje przybrane dzieci w sakramencie chrztu.

Nowa relacja ludzkiej osoby z Synem w misterium Wcielenia polega na wewnętrznym upodobnieniu się do Syna. Św. Paweł mówi o ukształtowaniu w nas Chrystusa (por. Ga 4,19). Natomiast relacja z Osobą Ducha jest określona jako zamieszkanie Ducha w człowieku jak w świątyni (por. 1 Kor 3,16; Rz 8,11). Św.

⁶Komisja Teologiczno-Historyczna, Oficjalny Dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, *Jezus Chrystus, jedyny Zbawiciel świata, wczoraj, dziś i na wieki (TMA nr 40)*, Katowice 1996, s. 21.

⁷Komisja Teologiczno-Historyczna, Oficjalny Dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, *Jezus Chrystus, jedyny Zbawiciel świata, wczoraj, dziś i na wieki (TMA nr 40)*, Katowice 1996, s. 168.

Paweł mówi też o tym, że Duch Święty wspiera ludzkiego ducha i sprawia, że jesteśmy dziećmi Bożymi (por. Rz 8,15-17).

A zatem dzięki misterium Wcielenia ludzka osoba wchodzi w trynitarną rzeczywistość Boga i staje się dzieckiem Ojca, upodabnia się do Syna i stanowi mieszkanie Ducha Świętego.

Misterium Wcielenia posiada również charakter zbawczy.

3. WYDARZENIE ZBAWCZE

Credo Soboru w Nicei zawiera sformułowanie: *propter nos homines et propter nostram salutem descendit de coelis* (DS 125). Słowa te wyrażają ścisły związek między Wcieleniem a zbawieniem wszystkich ludzi. Zbawczy charakter Wcielenia wynika ze zjednoczenia ludzi z Chrystusem-Głową oraz z Jego zbawczej Męki i Śmierci.

a) Zjednoczenie z Chrystusem-Głową

Według nauki greckich Ojców Kościoła sam fakt Wcielenia uzdrawia ludzką naturę przez jej fizyczne zjednoczenie z Boską naturą⁸. Św. Grzegorz z Nazjanzu stwierdza lapidarnie: „To, co nie zostało przyjęte [przez *Logos*], nie może być uzdrowione” (*Ep. 101,87, PG 37, 181*).

Nauka ta opiera się na korporatywnej koncepcji osoby, mocno zakorzenionej w tradycji wschodniej. Jezus Chrystus jest postrzegany jako osoba korporatywna, czyli jako Głowa ludzkiej rodziny. W tej roli zastępuje On Adama, stając się źródłem nadprzyrodzonej łaski dla wszystkich ludzi (*gratia Capitis*). Osoba ludzka nie może sama uzdrowić swojej natury, lecz może zostać uzdrowiona jedynie przez Boga (łaskę), który przyjmuje ludzką naturę i z nią się jednoczy. Boska Osoba Syna, który staje się Człowiekiem, jest źródłem uzdrawiającej łaski, a dokładnie jest nim Jego zjednoczone z Bóstwem człowieczeństwo.

Według współczesnej teorii tzw. reprezentacji włączającej (*la rappresentanza inclusiva, die Stellvertretung*) Jezus Chrystus reprezentuje całą ludzkość, czyniąc miejsce obok siebie dla człowieka⁹. A zatem każda ludzka osoba ma miejsce obok Chrystusa. Chrystus nie zastępuje człowieka w jego ludzkim, wolnym istnieniu i działaniu, lecz stawia go w nowej sytuacji bytowej. W ten sposób może realizować się usynowienie ludzkiej osoby, która staje się synem Ojca w Jednorodzonym Synu.

Zbawczy charakter misterium Wcielenia wiąże się także z Męką i Śmiercią Chrystusa.

⁸ Św. Atanazy, św. Grzegorz z Nazjanzu, św. Cyryl Jerozolimski, św. Bazyli.

⁹ Teoria przyjmowana przez kard. Kaspera i argentyńskich teologów A. Espezela i O. Gonzalez de Cardedala.

b) Cierpienie i Ofiara Krzyża

Ojcowie Zachodu podkreślają dobrowolne cierpienie i śmierć krzyżową Jezusa Chrystusa, poprzez które człowiek zostaje pojednany z Bogiem i jego natura zostaje uzdrowiona. Lecz aby umrzeć, Syn Boży musi przyjąć ludzkie ciało. Wcielenie umożliwia zatem Synowi Bożemu cierpienie i śmierć. Tertulian pisze: *Christus mori missus, nasci quoque necessario habuit, ut mori posset* (*De Carne Christi*, 6). W tym samym duchu naucza św. Leon Wielki: *In nostra [natura] descendit ut non solum substantiam, sed conditionem naturae peccatricis assumeret nec alicui fuit Dei Filio causa nascendi quam ut cruci posset affigi* (*Sermo 71, 2*).

Św. Tomasz zauważa, że przyjęcie ludzkiej natury z jej brakami i ograniczeniami oraz przyjęcie sytuacji człowieka po grzechu przez Syna Bożego w Inkarnacji jest realną antycypacją Męki i Śmierci zbawczej. Dlatego każde działanie Jezusa Chrystusa, każde Jego słowo mają charakter zbawczy, zgodnie z zasadą określoną przez św. Bernarda i papieża Innocentego III: *actio Christi fuit nostra instructio* (*S.Th. III, q. 40, a. 1, ad 3*).

A zatem Wcielenie jest decydującym wydarzeniem we wszechświecie, które odnawia stworzenie, przywracając wszechświatowi i człowiekowi jego początkową chwałę. Dlatego stanowi całkowite spełnienie historii i czasu, zgodnie ze słowami: „Gdy nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego” (*Ga 4,4*). Wynika też stąd, że od momentu Wcielenia historia wchodzi w zbawczy, globalny i uniwersalny etap i nie jest już historią bezbożną, lecz staje się historią świętą¹⁰.

Misterium Wcielenia jest także rzeczywistością dynamiczną.

4. RZECZYWISTOŚĆ DYNAMICZNA

Katechizm Kościoła katolickiego definiuje Wcielenie jako fakt przyjęcia przez Syna Bożego natury ludzkiej, by dokonać w niej naszego zbawienia (*KKK 461*). Fakt ten należy jednak rozumieć jako proces i dynamiczną rzeczywistość, która się staje.

a) Wchodzenie Syna Bożego w sytuację ludzką

Wyrażenie janowe o Słowie, które stało się ciałem (*por. J 1,14*) wskazuje na proces wchodzenia tego Słowa w całą ludzką, kruchą i przemijalną rzeczywistość śmiertelnego stworzenia. Wynika to ze znaczenia greckiego słowa *sarks* (ciało), które jest bardzo bliskie hebrajskiemu *basar*. Słowo staje się ciałem (*sarks*), to

¹⁰ Komisja Teologiczno-Historyczna, Oficjalny Dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, *Jezus Chrystus, jedyny Zbawiciel świata, wczoraj, dziś i na wieki* (*TMA nr 40*), Katowice 1996, s. 26.

znaczy staje się istotą widzialną i śmiertelną, usytuowaną w czasie i przestrzeni¹. Stawanie się Słowa ciałem (*sarks*) nie dokonuje się wyłącznie w jednym momencie, w ciszy nazaretańskiego domu, lecz rozciąga się na całe ziemskie życie Jezusa Chrystusa. Syn Boży jako prawdziwy człowiek wchodzi stopniowo w ludzką sytuację i doświadcza coraz bardziej kruchości i przemijalności ludzkiego życia aż do śmierci na krzyżu. Inkarnacja jest zatem procesem, który dokonuje się w czasie od momentu Zwiastowania aż po śmierć krzyżową².

Na dynamiczny proces Wcielenia wskazują też słowa: „Jezus zaś uczynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi” (Łk 2,52). Misterium Wcielenia jest tu ukazane jako rzeczywistość czasowo-przestrzenna w stanie wzrostu.

Dynamikę Wcielenia zawiera również Pawłowe pojęcie kenozy, uniżenia Syna Bożego.

b) Uniżenie

Proces Wcielenia Boga nazwał św. Paweł „ogółoczeniem”, κενωζή. „On istniejąc w postaci Bożej, nie skorzystał ze sposobności, aby na równi być z Bogiem, lecz ogołocił samego siebie, przyjmując postać sługi, stawszy się podobnym do ludzi. A w zewnętrznym przejawie, uznany za człowieka, uniżył samego siebie, stawszy się posłusznym aż do śmierci – i to śmierci krzyżowej” (Flp 2,6-8). Uniżenie jest zatem postawą wcielonego Syna w całym Jego ziemskim życiu.

W procesie tym można zauważyć podwójny ruch. Z jednej strony uniżenie się i pokora aż do unicestwienia się w śmierci na krzyżu staje się dla Jezusa Chrystusa trudnym doświadczeniem jakiegoś oddalania się od Ojca, pomimo że szuka On nieustannie spotkania i bycia z Ojcem na modlitwie. Jest to zatem ruch od Ojca. Znakiem oddalania się od Ojca w procesie kenozy jest wydarzenie opisujące obecność dwunastoletniego Jezusa w świątyni jerozolimskiej. Jezus pozostaje w świątyni i chce w niej pozostać, ponieważ ma świadomość, że jest to dom Jego Ojca. Opuszcza jednak ten dom, idzie do Nazaretu i jest posłuszny Maryi i Józefowi (por. Łk 2,41-51). Jezus Chrystus ogałaca się coraz bardziej z Bóstwa i wchodzi na drogę coraz większego uniżenia. Tym samym oddala się od Ojca i doświadcza Jego opuszczenia, którego kulminacją staje się doświadczenie opuszczenia przez Ojca w chwili śmierci.

¹ Komisja Teologiczno-Historyczna, Oficjalny Dokument Papieskiego Komitetu Obchodów Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, *Jezus Chrystus, jedyny Zbawiciel świata, wczoraj, dziś i na wieki* (TMA nr 40), Katowice 1996, s. 20.

² Może dlatego właśnie nie ma liturgicznego święta Wcielenia Pańskiego. Misterium Inkarnacji nie można zamknąć ani w liturgicznej uroczystości Zwiastowania, które jest początkiem Inkarnacji, ani też w uroczystości Bożego Narodzenia, które rozpoczyna okres dzieciństwa Jezusa Chrystusa.

W misterium Wcielenia obecny jest także ruch przeciwny do poprzedniego, to znaczy ruch w kierunku Ojca. Oddalenie się od bycia w postaci Bożej na drodze kenozy prowadzi ostatecznie do pełnego zjednoczenia z Ojcem. Kluczem do wyjaśnienia tego podwójnego ruchu w misterium Inkarnacji, to jest ruchu od Ojca i ruchu do Ojca, jest miłość Boża. Z jednej strony miłość ta popycha Jezusa Chrystusa do całkowitego wejścia w ludzki, stworzony, kruchy i słaby świat, a więc do uniżenia, z drugiej strony właśnie taka miłość zbliża Jezusa Chrystusa w sposób najpełniejszy do Ojca, ponieważ jest to miłość, która jest byciem dla innych na wzór miłości Ojca, który oddaje wszystko Synowi.

Dynamiczna rzeczywistość Wcielenia odbija się następnie w życiu Kościoła.

c) Dynamika Wcielenia w Kościele

Misterium Wcielenia trwa i rozwija się w życiu Kościoła, w którym żyje i jest obecny Chrystus uwielbiony. Sobór Watykański II naucza, że Kościół w swojej bosko-ludzkiej strukturze jest odbiciem misterium Wcielenia. W Konstytucji dogmatycznej o Kościele mówi o upodobnieniu się Kościoła do Słowa Wcielonego: „Wyposażona w organa hierarchiczne społeczność i zarazem mistyczne Ciało Chrystusa, widzialne zrzeszenie i wspólnota duchowa, Kościół ziemski i Kościół bogaty w dary niebiańskie – [...] tworzą jedną rzeczywistość złożoną, która zrasta się z pierwiastka boskiego i ludzkiego. Dlatego też na zasadzie bliskiej analogii upodabnia się ona do tajemnicy Słowa Wcielonego. Jak bowiem przybrana natura ludzka służy Słowu Bożemu za żywe narzędzie zbawienia, nierozzerwalnie z Nim zjednoczone, nie inaczej też społeczny organizm Kościoła służy ożywiającemu go Duchowi Chrystusowemu ku wzrastaniu ciała (por. Ef 4,16)” (KK 8).

Misterium Wcielenia najbardziej uwidacznia się w Eucharystii. Eucharystyczna obecność Chrystusa Pana dokonuje się w liturgii przez tego samego Ducha Świętego, którego mocą zostało ukształtowane ludzkie Ciało Chrystusa w łonie Maryi¹³. Poprzez sprawowanie Eucharystii misterium Wcielenia staje się coraz bardziej obecne w tym świecie, ponieważ wcielone Słowo, przeistaczając chleb w swoje Ciało, uwielokrotnia swoją obecność we wszystkich miejscach i czasach. Dlatego Jan Paweł II stwierdza, że „zakorzenianie się Kościoła w czasie i przestrzeni odzwierciedla w istocie rzeczy *dynamikę samego Wcielenia*” (List apostolski *Novo millennio ineunte*, 3).

Dynamika Wcielenia polega na tym, że Kościół staje się coraz bardziej obecny w tym świecie, ale nie dlatego, że upodabnia się coraz bardziej do świata, lecz dlatego, że przemienia go od wewnątrz jak ewangeliczna sól i zaczyn, który zakwasza ciasto.

¹³ *Pełna jest ziemia Twego Ducha, Panie*. Oficjalny Dokument Komisji Teologiczno-Historycznej Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, Katowice 1997, s. 130.

PODSUMOWANIE

Wcielenie jest fundamentalnym i centralnym wydarzeniem w zamysle Boga. Pozostaje misterium wszystkich misteriów chrześcijańskich. Posiada trynitarny charakter, ponieważ wypływa z trynitarnego życia Osób Boskich. Przede wszystkim jest odbiciem odwiecznego zrodzenia i jego przedłużeniem *ad extra* w stworzeniu. Jako trynitarna rzeczywistość określa nowe relacje ludzkich osób z Trójjedynym Bogiem, które w Jednorodzonym Synu stają się przybranymi dziećmi Ojca.

Misterium Wcielenia ma charakter zbawczy, tak jak zostało to od początku określone w Credo chrześcijańskim. Zbawienie człowieka opiera się na zjednoczeniu osobowym z Chrystusem-Głową ludzkości. Wcielenie jest podstawą tego zjednoczenia, które musi dopełnić się w sakramencie chrztu i zrealizować w całym życiu ludzkiej osoby. Zbawczy charakter misterium Wcielenia polega też na tym, że umożliwia ono Synowi Bożemu Jego zbawczą Mękę i Śmierć.

Misterium Wcielenia ma charakter dynamiczny. Jest rzeczywistością, która polega na wchodzeniu Syna Bożego w ludzką sytuację i polega na Jego unізaniu się aż po Ofiarę krzyżową. Dynamika Wcielenia odbija się w życiu Kościoła, przede wszystkim w Eucharystii, która uobecnia na wszystkich miejscach i w każdym czasie Wcielone Słowo.

Sommarío

L'articolo *La dimensione trinitaria, salvifica e dinamica del mistero dell'Incarnazione* tende all'approfondimento della riflessione teologica sul mistero dell'Incarnazione. Questa riflessione ha ricevuto una nuova spinta all'occasione del Giubileo dell'Anno 2000. Il Papa Giovanni Paolo II sottolinea che il Giubileo non è solo un ricordo dell'avvenimento storico ma "una profezia che annuncia il futuro" (*Nuovo millennio ineunte*, 3). Per cui ci vuole scoprire un influsso sempre vivo del mistero dell'Incarnazione alla vita delle persone umane.

L'influsso del mistero alla vita diventa più chiaro se si prende in considerazione che il mistero nel senso biblico è in realtà non una cosa ma la Persona di Gesù Cristo il quale riempie il piano salvifico del Padre (cfr. Ef 1,3-14; Col 1,26-28). Il mistero è dunque la Persona del Figlio che si è fatto uomo. In altre parole, il mistero consiste in ogni parola ed in ogni azione della Persona del Figlio fatto uomo. Ma la prima azione è appunto l'Incarnazione del Figlio. Per cui l'Incarnazione viene chiamata "il mistero dei misteri".

Il mistero dell'Incarnazione contiene la verità che ha una dimensione trinitaria, salvifica e dinamica. La dimensione trinitaria è un riflesso della vita interiore in Dio. Ogni persona umana che viene incorporata in Gesù Cristo in forza dell'Incarnazione si trova in una nuova situazione ed in una nuova relazione con le Persone divine. La persona diventa simile alla Persona del Figlio (cfr. Ga 4,19), viene unita alla Persona dello Spirito Santo

che prende dimora in lei (cfr. 1 Cor 3,16; Rm 8,11) e diventa il figlio adottivo del Padre (cfr. Rm 8,15-17). La dimensione salvifica la quale è stata già indicata al Concilio di Nicea si trova al centro della verità del mistero dell'Incarnazione: Il Figlio si è fatto uomo *propter nos et propter nostram salutem*. Secondo la tradizione orientale la salvezza consiste nell'unione con Gesù Cristo in quanto Lui è il Capo dell'umanità. Invece nella tradizione occidentale si sottolinea il valore della sofferenza e della morte di Gesù per la salvezza dell'uomo. La sofferenza del Signore non è soltanto un dolore fisico ma anche tutta la situazione della vita da uomo del Figlio di Dio. Quindi, la vita umana del Signore con le sue mancanze e debolezze è un'anticipazione della morte salvifica di Gesù. Infine la dimensione dinamica del mistero dell'Incarnazione si spiega nello svolgimento dell'ingresso del Figlio di Dio nella vita umana. Allora, l'Incarnazione non è soltanto un fatto fisso ma un processo. Questa osservazione risulta dalla spiegazione delle parole di Gv 1,14: "Il Verbo si è fatto carne" dove la carne (*sarks*) indica un essere mortale che vive in un tempo preciso. Nella teologia paolina la dimensione dinamica dell'Incarnazione viene espressa nel concetto della *kenosis* nel Fil 2, 6-8. L'umiliazione del Figlio di Dio è un processo fino alla morte. La forza di questo processo è l'amore perfetto che diventa un sacrificio per gli altri e nello stesso tempo unisce il Figlio col Padre.

Il dinamismo dell'Incarnazione procede nella vita della Chiesa di Cristo perchè la Chiesa è sempre più presente nel mondo. Questa presenza è prima di tutto la presenza eucaristica in cui viene celebrato il mistero dell'Incarnazione. Ma il dinamismo dell'Incarnazione nella Chiesa si verifica anche nella vita quotidiana delle persone umane che diventano luce e sale del mondo.